

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Tanker ved Solhverv

TIDEN STILLER meget store Krav til os, men det er vor Ret ogsaa at stille Krav til Tiden. Ikke for at mætte en Utilfredshed. Det er der nok, der møder med. Men for at faa Lov ogsaa at være Mennesker. Det Menneske, der ikke ved Juletid, ved Solhvervstid, naar Mørket kulminerer, kan hægte Tiden af sig som en luvslidt Kappe og aandeligt talt hæfte lidt Nisse-skæg paa sig, er blevet fattigt. Det vil ogsaa sige: blevet et ringere Menneske. Da har man mistet Forbindelsen med noget, vi engang troede umisteligt: Barndommens Glæde over Julen, den Glæde, der ogsaa er Solhvervsglæden, Evnen til at glæde andre, især Børnene.

Engang troede Godtfolk, at der var Nisser til. Nisser var Smaafolk i graat, bosat paa Lolofterne og kendeligt paa Temperament og rød Nissehue. Nisser djævledes indbyrdes, sloges korporligt og stjal som Ravn fra hinandens Gaarde. Nogle Steder var man Venner med Nisserne, andre Uvenner. Der var Nisser allevegne. Godt Nisseforhold paa en Gaard betød Held i Bedriften. Nissespektakel førte Uheld med sig.

Nissen i En selv er en lige saa temperamentsfuld lille Fyr, og modsat, hvad der maa anses for at være Tilfældet med Lo-, Stald- og Højnisserne, lever han hos somme fremdeles i bedste Velgaaende.

Hos Folk, der har Børn, dør Nissen i Sindet næppe nogensinde. Det er ham, der holder Gløden i os vedlige, naar Afgifts-, Skatte- og Opsparingsfrostene truer med at tage Pippet fra

Julehumøret. Børn og Nisser trives godt sammen.

JULEN er i vor Tid i nogen Grad blevet et halvprofaneret Foretagende. Vi »juler« i halvanden Maaned. Vi piskes op til en kunstig Julestemning, der intet har med vor Barndoms stilfærdige og varme Jul at gøre. Men bagom al Spektaklet staar Julen stadig væk og venter paa, at hver enkelt skal besinde sig for sin egen og for Børnenes Skyld. Jul er mere end Neon og elektrisk roterende Nissemand i stort oplyste Vinduer. Julen er — som Mylius Erichsen skrev det i sin skønne Julesang, som gengives inde i Bladet — ogsaa Hjerternes Tid. Og endnu er Hjerterne ikke blev atomiserede eller mekaniserede.

Julen paa Landet har sin egen Stemning, sin egen Varme. God Jul i alle Gaarde! Redaktionen takker Læsere som Bidragydere og Annoncører for Aaret, der gik. Slægtsgaardsbladet sender en hjertelig Julehilsen til alle Hjem og til alle Venner med gode Ønsker for det nye Aar for hver enkelt, som for vor Forening og vort Blad.

»I Granens brændte Duft faar svundne Somre Luft og de, der kommer«, skrev Johs. V. Jensen i sin Solhvervssang. I Mørkets Klimax, naar det er Jul, banker en ny Vaar paa Døren.

Den nærmer sig nu Solhvervets Tærskel . . . Just deri fornemmes en af Julens allerstørste Glæder.

Redaktionen.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Redigeret af Ib Paulsen.

Carit Etlarsvej 32, Odense.

FORENINGEN TIL BEVARELSE AF DANSKE SLÆGTSGAARDE

Kontor: Købmagergade 67-69, København K.
Kontoret aabent hver Dag fra Kl. 10-13. Tlf. Byen 9433.

Alle Breve til Foreningen sendes til Kontoret,
Artikler til Bladet til Redaktøren.
Andet samt private Forespørgsler til Formanden.
Forespørgsler ang. Undersøgelser af enhver Art
bedes rettet til Slægtsgaards-Arkivet.

»SLÆGTSGAARDS-ARKIVET«

Adresse: Dansk Folkemindesamling, Det kgl. Bibliotek,
København K. Tlf. Central 4444.
Leder: Mag. art. Hans Ellekilde og Arkivar P. K. Hof-
mansen. P. K. Hofmansen træffes personlig Tirsdag,
Onsdag og Fredag Kl. 14-16.

Landsbestyrelsen:

Civilingeniør, Gaardejer H. M. Markersen, R., Rødby
(Formand).
Gdr. Jens Jensen, Sode pr. Hejsager (Næstformand).
Gdr. Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislinge.
Gdr. N. Slemming, Hammelev pr. Grenaa.
Proprietær Bengt Bjergskov, Rosenlund pr. Kølstrup.
Parcl. Niels Larsen, Veddinge pr. Faarevejle.
Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm pr.
Aarup.
Prop. Chr. Lybye, Haldborg pr. Skive.
Gdr. Ths. B. Thomsen, Ulstedlund pr. Ulsted.
Gdr., Sognefoged Grøntved, Mygdal pr. Hjørring.

Foreningens juridiske Konsulent:

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

Kontorets Leder:

Kontorchef K. Nielsen.

Foreningens Revisor:

Statsaut. Revisor Kr. Foged, København.

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

Hovedkontor: Vester Voldgade 107
København V.

De 2 Hovedregler

for 1. Kl. Mælk er

HYGIEJNE — AFKØLING

Vi har Hjælpemidlerne:

HAKA elektr. Vandvarmere

Blegessens til Desinfektion

Malkeklude

Staldkølere til enhver Kapacitet

Malkespande

Sier, Vatfiltre etc.

Levering kan ske gennem Mejeriet

De danske Mejeriers Fællesindkøb

St. Kongensgade 110 . København K.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

(Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 . København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan
Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Nr. 57

DECEMBER

1951

SNE EFTER ISSLAG

*Det regned igår med is,
så gangen blev farlig.
Da gjaldt det på søvngængervis
at færdes lidt varlig.*

*Det ringled i skov og krat
med blå melodier.
Men så faldt der sne i nat
på alle små stier.*

*Nu vandrer jeg trygt og frit
over skjulte flager.
Det snøfter for hvert et skridt,
det knitrer og knager.*

*Men når jeg tilfældigt rører
ved isede kviste,
en dirrende tone jeg hører
i stilheden briste.*

*Tys! Grenespidserne mødes
som for en brise
og nynner det slumrende ødes
midvinterviewise.*

OLAF ANDERSEN

Glædelig Jul!

ALLE GODE ØNSKER OM EN GLÆDELIG JUL
OG ET GODT NYTAAR RUNDT OM I DANMARKS
GAMLE SLÆGTSGAARDE. TAK FOR 1951!

P. K. HOFMANSEN
ARKIVAR

MINDEORD

ved Gaardejer JOH. GRØNBECK's Død

NETOP SOM November-Nummeret af »Slægtsgaarden« var gaaet i Trykken, indløb det triste Budskab, at Foreningens Hovedbestyrelsesmedlem, Gaardejer J. Grønbeck, Gudhjem, var afgaaet ved Døden som Følge af en Hjerteroperation paa Professor E. Husfeldts Klinik i København. Gaardejer Grønbeck, der desuden var Formand for Foreningens Afdeling paa Bornholm, og som med Dygtighed og Glæde over Opgaven havde tilrettelagt Aarsmødet paa Klippeøen i Sommer, efterlader sig Hustru, Datter af Gaardejer Mads West, Sandbjerggaard paa Fyn. Gaardejer Grønbeck blev begravet den 8. November. »Slægtsgaarden« har modtaget følgende Mindeord i Anledning af Joh. Grønbecks Død:

GOD, DJÆRV OG LIGETIL

GAARDEJER JOH. GRØNBECK, Gudhjem — Medlem af Slægtsgaardsforeningens Hovedbestyrelse og Formand for Foreningens Afdeling paa Bornholm — er død. Alle, som kendte Grønbeck, var af den Opfattelse, at han var en god Mand — djærv og ligetil — en glimrende Repræsentant for danske Slægtsbønder. Grønbeck var en Mand, man havde Tillid til, og hvis Venskab man satte stor Pris paa. Hans Arbejde for Slægtsgaardsforeningen var af stor Værdi, fordi han var Typen paa en dansk Slægtsbonde, om hvis Retskaffenhed og Hæderlighed der ikke var Tvivl.

Han var et glimrende Eksempel paa, hvorledes en god dansk og fribaaren Bonde skal være — en, der ønskede Ansvar og Pligt i Højsædet — en, som anerkendte godt og ærligt Arbejde, og som ønskede lige Ret og bedst mulige Levevilkaar for alle.

Ledelsen af »Dansk Slægtsgaardsforening« vil i Taknemmelighed ære Mindet om Gaardejer Joh. Grønbecks Personlighed og Virksomhed.

H. M. Markersen.

JOHAN GRØNBECK

JOHAN GRØNBECK er død, kun 37 Aar gammel.

Det var med Sorg, vi modtog Budskabet om Johan Grønbecks Død, og i Medfølelse med hans unge, dybtsørgende Kone og hans gamle For-

ældre, som næsten ikke synes at kunne komme over det tunge Slag.

Alle, som var med paa Bornholm i Maj Maa-ned og lærte Grønbeck at kende, vil sikkert ligesom vi her paa Øen have svært ved at forlige sig med, at han ikke er blandt os længere.

Men ingen Spurv falder til Jorden uden Vorherres Vilje, og vi kommer uvilkaarlig til at tænke og gruble over Livet, og hvad der kommer efter Døden: Ingen kender Dagen, før Solen gaar ned.

For os her paa Bornholm kom det ikke som en saa stor Overtaskelse som for udenøboende.

Grønbeck, den store, stoute Skikkelse, tilsyneladende sund og stærk, har været syg i mange Aar og gennemgaaet flere lange Sygehusophold, men livsglad som han var, med en stor Energi og ukueligt Livsmod, har han holdt sig frisk længe. Han trodsede maaske Lægens Befalinger og sin egen Sygdom ved at tage for haardt fat paa Arbejdet derhjemme paa sin Slægtsgaard og i sit gode Hjem, som han ofrede al sin Kærlighed.

Grønbeck mødte os med et Smil. Det havde han til alle, og dette at kunne smile og være glad trods Sygdom har vi beundret. Det har sikkert hjulpet ham over meget, og han vandt i hvert Tilfælde mange Venner ved det.

Grønbeck har været syg det meste af Sommeren, og efter at have ligget hjemme længe maatte han til sidst paa Hospitalet i København og gennemgaa en Operation, og det holdt Kræfterne ikke til.

Den 8. November blev Grønbeck begravet, og skønt Begravelsen ønskedes i Stilhed, var der et meget stort Følge og et Væld af Kranse og Dekorationer som et tydeligt Bevis paa, hvor afholdt han var.

Grønbeck har været Formand for Bornholms-Afdelingen af danske Slægtsgaarde og gik op i Arbejdet i Foreningen, som havde hans meget store Interesse.

For Trofasthed og for de Aar, han har været i Foreningens Bestyrelse, de sidste Aar som Formand, siger vi Tak og et æret være hans Minde.

M. H.

Slægtsgaardsfolk bør handle
ved vort Blads Annoncører!

EN STANDHAFTIG PIGE

Tekst:

Bent Rasmussen

Tegninger:

Ric. Juul Jacobsen

I ADSLEV BY, nær Skanderborg, boede i Midten af det 18. Aarhundrede Selvejrbonde Peder Jensen og Hustru Margrethe. Det var en stor Gaard, Adslevgaarden, paa 100 Tdr. Land, hvoraf 20 Tdr. Land Bøgeskov, medens Resten var Ager og Eng.

Gaarden havde han taget i Arv efter sin Fader, Jens Pedersen, der havde været Rytterbonde under Skanderborg Slots Rytterdistrikt. Hans Forfædre havde i adskillige Slægtled haft den samme Gaard som Rytterbønder, men i 1762 købte han den, saa han senere betegnede sig som Selvejrbonde; den Dag i Dag er den i Slægtens Eje.

Gaarden er nu flyttet ud, men paa Grunden har Slægtsforeningen sat en Mindesten.

Der var god Slægtstradition for, at den skulde gaa i Arv fra Far til Søn.

Det var en børnerig Slægt. Peder Jensen og Margrethe havde ikke færre end 7 Døtre og 1 Søn, som naturligvis kom til at hedde Jens efter Farfar, og han skulde arve Gaarden. Det var en stor og statelig Gaard med tjæret Bindingsværk og rødkalkede Tavler.

Foran Gaardens Stuehus ud mod Vejen til Hørning laa en stor og skøn Blomster- og Frugthave, der skal have været en Pryd for Egnen. Stuehuset, der var 50 Alen langt og 12 Alen bredt, havde i den sydlige Ende et stort Bryggers med Bageovn, Bryggekar, Dejgtrug, Vaskekedel m. m. Op til det laa Køkkenet med sit aabne Ildsted. I Folkestuen stod Langbordet med fast Bænk under Vinduerne og Tværbænk til Husfaderen. Der var en løs Bænk foran Bordet, men den benyttedes sjældent, da Kvinderne skulde staa op ved Maaltidet, idet de jo skulde varte op. Husmoderen sad i en Lænestol med Halmsæde. Man spiste naturligvis af samme Fad.

I den nordlige Ende af Huset fandtes saa »Kakkelstowen« (Kakkelovnsstuen), hvor Bilæggerovnen gav sparsom Varme. Der fyredes i den fra Køkkenet med Æltetørv og Klyner. I »Kakkelstowen« fandtes ogsaa Alkoven med det tykke vævede Forhæng, Skabe med Skænk med det finere Fajance, som Gaarden var rig paa. Endelig Langbord, Bænk og Højsæde.

Lige op til laa Salsstuen eller Øverstestuen, hvor der var to opredte Himmelsege, men ellers kun Standkister og Dragkister fyldt med Olmerdug, Vadmel, Lærred og færdigsyet Udstyr.

Om Vinteren havde Kvindfolkene travlt med at karte, spinde og væve, for der skulde være et rigt, godt og solidt Udstyr til hver af de syv Døtre; de maatte selvfølgelig alle i en tidlig Alder tage Del i alt Slags Arbejde i Hus og Have, saa de kunde blive dygtige

Husmødre. Gaarden var — som Skik og Brug var — selvforsynende med Føde og Klæder.

Forældrenes Valgsprog var i Samklang. Hans: Spar paa Laaget, Bunden sparer nok sig selv, — og hendes: Gudsfrygt med Nøjsomhed er en stor Vinding.

... det skulde være Morten Munchs Søn i Bering.

Man maa dog ikke tro, at der aldrig festedes. Der var Julegilderne, naar Egnens Bønder og Familien med deres Ungdom kom paa Julebesøg, saa maatte Salsstuen ryddes, for at de Unge efter den solide Aftensmad kunde danse, medens de ældre holdt til i Kakkelstowen, og her gik det ogsaa lystigt til.

DEN ENE EFTER DEN ANDEN af Døtrene blev gifte med Gaardmandsønner, og de sad snart som Gaardkoner i Bering, Kolt, Bjertrup, Stilling, Dørup og Mjesing; men een Datter var endnu tilbage, nemlig Ane, der nu i 1816 var sine 17 Somre og altsaa snart giftefærdig.

Hun skulde efter Forældrenes Mening naturligvis giftes ind i en af de velstaaende Gaardmandsslægter, og hvad var naturligere, end at det skulde være Morten Munchs Søn i Bering, i hvilken By de i Forvejen havde en Datter gift.

Familierne kom meget sammen, saa de to Forældrepar blev enige om, at saadan skulde det være, og Medgift blev aftalt.

Søren Munch, som den unge Mand hed, var en velvoksen Karl. Han havde et godt Øje til Ane, saa han

blev glad, da Forældrene fortalte ham om deres Bestemmelse. Noget Frieri behøvedes derfor ikke, mente de.

Peder Jensen og Hustru fortalte Ane om deres Bestemmelse, men hun nægtede under Graad og til deres Forbavselse pure at adlyde.

Det gir sig, naar bare Søren kommer flittigt paa Besøg, tænkte de, og mindede hende ofte om den gode Gaard i Bering, som hun kunde flytte ind i som Kone; men Ane havde andre Tanker.

I Gaarden tjente en fattig Slægtning, Rasmus Pedersen, som Forkarl. Hans Forældre havde kun en lille Ejendom, men de havde lært Rasmus at blive en dygtig og flittig Karl. Bedre Forkarl har jeg aldrig haft, sagde Peder Jensen da ogsaa.

De to Unge var kommet til at holde af hinanden og havde svoret hinanden Troskab Livet igennem. I Hemmelighed mødtes de; ofte var Ane mismodig for, hvordan det skulde gaa dem paa Grund af hendes Forældres Krav til hende; men saa snart Rasmus sagde, at de skulde holde fast ved hinanden, var hun trøstet.

Forældrene opdagede, at de havde et godt Øje til hinanden, men de haabede stadig paa at bøje hende.

Hun fik strengt Paalæg om, naar Søren kom paa Besøg — og det skete ofte — da ikke alene at være til Stede, men naar han om Aftenen gik hjem, tvang de hende til at følge sin »Trolovede« paa Vej.

Naar De var kommet et godt Stykke fra Gaarden, lidt forbi en Busk ved Vejkanten, vilde hun altid sige Farvel. Hun maatte give ham et Godnatkys. Naar hun paa Tilbagevejen kom hen til Busken, dukkede hendes elskede Ven Rasmus frem fra Busken; og Tilbageturen til Hjemmet blev frydefuld, og nu var det ikke et tvungent Kys, men mange hengivne. — Det vidste Forældrene ikke.

Peder Jensen vilde trods alt ikke skille sig af med Rasmus; thi »aldrig har jeg haft en saa villig, flittig, forstandig og munter Karl«. Det vakte megen Moro, da en af Gaardens Piger kom ridende hjem fra Marken. Hesten satte i Galop, og da Ryttersken, der i Angst klamrede sig til Hestens Manke, kom i Nærheden af Rasmus, som almindeligvis kaldtes Rask, raabte hun: »Rask, Rask!« Han svarede muntert: »Ja, minsæl gaar det rask.« — —

DA DER VAR gaaet endnu et Par Aar, blev det bestemt, at nu skulde Brylluppet mellem Ane og Søren staa.

Men da Moderen sagde det til Ane, svarede hun rent ud: Tvinger I mig til at gaa til Alteret med Søren, vil jeg svare Nej og atter Nej, for jeg vil ingen anden have end Rasmus.

Ja, men saa gør vi dig arveløs, min Pige.

Kan I da ikke forstaa, at jeg gifter mig ikke for Penge og Gaard; og har Rasmus hverken Gods eller Guld, saa har han et Hjerte af Guld. Ham tager jeg, og ingen anden vil jeg have.

Faderen bruste op, slog i Bordet og talte om deres Løfte til Munchs.

Naar hun kom forbi Busken, dukkede Rasmus op . . .

Ja, men det er da mig, der skal give Løftet, og jeg har intet givet.

Enden paa Historien blev, at Forældrene maatte bøje sig; men det blev kun et meget lille Bryllup, der da blev holdt paa Adslevgaard.

De Unge var lykkelige og flyttede hjem til hans Forældre.

Aaret efter købte Rasmus Pedersen en Gaard i Jeksen, og noget før Jul fik de deres Førstefødte. — Han blev døbt i Julen i Adslev Kirke og fik Navnet Peder efter sin Morfar, og ham kunde de Gamle ikke staa for. De maatte op til Jeksen og ønske Glædelig Jul og til Lykke med Knægten.

Saa var Isen brudt, og der blev et inderligt Forhold mellem de to Hjem, og ofte sagde de Gamle: Det var vel nok endda en dejlig Jul, og det har den lille Knægt nok sin Del af Æren for.

Rasmus og Ane levede et usædvanligt lykkeligt Liv sammen i 63 Aar og efterlod sig 257 Efterkommere. — Som Farmor sagde: Det kan se sort og blive godt. Farmor lærte ogsaa sine Børn de samme to Sentenser, som hun havde fra sine Forældre. Julen er den bedste Fest, bette Børn, det har Rask og jeg erfaret. Glædelig Jul.

Bent Rasmussen.

— Hr. Direktør — skal jeg vise Dem nogle af mine Tryllekunstner?

— Ja Tak. Lad mig se Dem forsvinde —!

☆

— Hvorledes blev De egentlig kendt med Deres anden Mand?

— Jo, min nuværende Mand kørte min første Mand over.

(Fra Storm Petersens Mindealbum 1951. Branner og Korchs Forlag.)

Holbergtidens JUL Af Arkivar Hans Ellekilde

DEEN STORE FORSKEL mellem Holberg-tiden og vor egen Tids Jul i Borger-, Bonde- og Arbejderhjem er den, at *Juletræet*, Nutidsjulens Midtpunkt i saa at sige alle danske Hjem, var absolut ukendt i Holbergtidens Jul o. 1725. *Juletræet* blev indført i københavnske Hjem som en fra først af tysk Skik omkring Aar 1810. Ingen af vore store danske Digtere fra det nittende Aarhundredes Morgengry, Øhlenschläger, Grundtvig, Ingemann, Heiberg, havde kendt *Juletræ* fra deres Barndomshjem, og de sluttede sig til den nye tyske Skik, Øhlenschläger og især Grundtvig fra først af noget modstræbende, Ingemann og Heiberg derimod med fuld Musik. I sin »Julespøg og Nytaarsløjer« fra 1817 lader Heiberg sin lille københavnske Barne-Heltinde Nanine fejre Jul i Himmerige:

»Ser du de mange Smaa, som hist forsamled ere?
Barn Jesus hver af dem mon Legetøj forære.
Gak hen til deres Træ: der og et Bord mon staae,
som dækket er til dig med Julegaver paa.«

Og Nanine udbryder i sin Betagelse af det store himmelske *Juletræ*:

»O hvilket Palmetræ! Det fæster sine Rødder
I Jorden, som jeg ser dybt under mine Fødder,
Mens Kronen breder sig langt Himlens høje Blaa,
Og Stjernerne som Lys iblandt dets Grene gaa.
O søde Englebørn! De mig ved Haanden tage,
Og til mit lille Bord med Venlighed mig drage,
Ak, hvilke skønne Ting! Og alt af pure Guld!
Er dette mit? Jeg staa af dyb Forundring fuld.

Og efter at Nanine har frydet sig over *Juletræet* og sine egne Julegaver af det røde Guld, leger de smaa Engle Jul med hende, idet de synger:

»O søde Legesøster!
En Engel og er du!
Svar vore Englerøster:
Hvad Juleleg forlyster
Dig mest at lege nu?
I Fruens Natbord længe
Du finde vil Behag;
Gem Bælte, Handsker krænge,
Og Munken gaar i Enge
Den lange Sommerdag.
Vi skal nok saa det mage,
At vi mon Panter faa.
Men husk, at vil du tage
Dit givne Pant tilbage,
Med Kys det løses maa.«

DEN GANG BRUGTES NYTAARSGAVE

SPRINGER VI NU hundrede Aar tilbage fra Heibergs Ønskejul o. 1815 til Holbergs Virkelighedsjul o. 1725, fra Heibergs »Julespøg og

Nytaarsløjer«, til Holbergs »Julestue«, saa vil vi hurtig se, at der slet ikke er Tale om noget *Juletræ* med Julegaver til Datidens Børn. Jeronimus' mange Børn faar nok Gave af Legetøj til Julen ligesom Heibergtidens og vor egen Tids Børn, men disse Gaver kaldes slet ikke Julegaver som hos Heiberg, de kaldes *Nytaarsgaver*, og de gives for Jesusbarnets Skyld ikke Juleaften, men til Ære for det nye lykkebringende Aar Nytaarsaften. Og hvad faar saa Borgermanden Jeronimus i Æbeltofts Børn til Gaver Nytaarsaften:

Jeronimus sætter sig ned med en Kurv Legetøj ved Bordet og siger: Det er Kunst at dele Gaver ud blandt Børn, saa at alle kan blive fornøjede. Denne Hest med Fløjten i Rumpen skal Kristoffer have; Vognen, hvem skal jeg give den? Den vil jeg give lille Henning. Per skal have Fiolen, thi jeg tror, at der skal blive en Spillemand af ham. Else skal have Vuggen med Barnet i; thi det første Piger bliver saa gamle, at de kan tale, saa tænker de paa Giftermaal og Vugge. Marie, du skal lade dig nøje med Piben. Ej, jeg havde nær glemt lille Anne, hun skal have Dingeldangelen med Bjælderne paa.

JULEGILDE OG JULEOPTOG

MEN ER DER ikke Tale om *Juletræ* med Julesalmer i Holbergs *Julestue*, saa er der saa meget des mere Tale om Julegilder med indbudte Naboer og Venner, og med en Mangfoldighed af mere eller mindre, navnlig mindre, ærbare Julelege og Juleoptog med Julebuk, kaldt med det, man kan næsten sige tekniske Navn, *Julestue*. Man holdt i Æbeltoft, det gammeldags Danmark, som Holberg her og i mange andre Komedier vender sin Satire mod, *Julestue* paa Rad, Aften efter Aften hele Juletiden, Omgangskredsen rundt. Denne nedarvede temmelig bekostelige Juleskik vender Moralisten Holberg sig imod, ligesom han vender sig mod den nedarvede Barselstueskik, og Jeronimus, Borgerkøbmanden i Æbeltoft, er hans Talerør.

Jeronimus vil bryde med gammel dansk Skik og ophøre med at holde *Julestue*, han finder, at disse *Julestuer* og *Julelege* intet godt fører med sig. Hans unge, utro Hustru Leonora taler ham efter Munden: Jeg kan ikke begribe, hvordan fornuftige Folk finder Behag i *Juleleg*; det kan være godt nok til Børn, men det burde foraarsage Væmmelse hos Folk, som er kommet til Alder (d. v. s. er blevet voksne). Men Jeronimus' brave, gamle, ugifte Søster Magelone, der styrer hans

(Fortsættes Side 11)

JULESLAGTNINGEN

Af IB PAULSEN . Tegninger: GUSTAV HJORTLUND

DET VAR ONDT VEJR den Dag, da Gysse døde for Fischers Kniv. Gysse blev i Højsommeren kaaret til Gaardens Julegris og ankom sart lyserød for 120 Kr. i en Kasse, da Hylden blomstrede. De tyve dyre Kilo blev med Hjertelighed, bivaanet af Gaardens Yngste, ledet til en Baas i det straatækte Grisehus. Halmen var tør og Foderet godt, og ind gennem en Luge i Bagvæggen silede Solskin og Blomsterduft, som Gysse, hvis han havde været Digter og ikke Julegris, maaske kunde have omsat til en Slags Poesi. Nu blev det blot til Grynt, mens han trynede Grutning og Mælk i sig. Fire Maaneder senere havde han ædt sig bred over Ryggen og tillagt sig sindige Bevægelser, affødt af et ladt Temperament, der ikke lod mange Fedtgram fordufte under Morgengymnastikken. Fem Tønder Korn og utalte Litermaal Mælk havde øget hans oprindelige Kilo med 155, da Manden paa Gaarden en Dag bestemte, at næste Torsdag skulde Gysse i Sulebalje og Fryseboks.

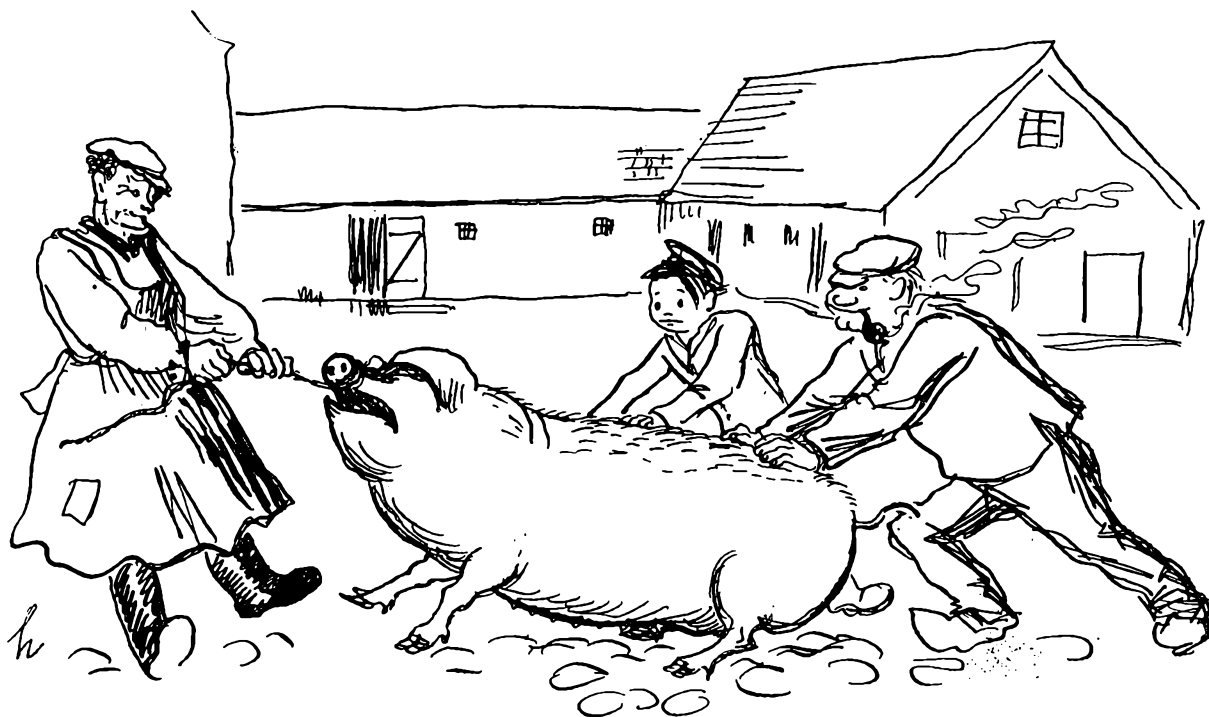
II ATOMTIDEN har Juleslagtingerne antaget anden Karakter end i de saakaldte gode, gamle Dage. Nu slagtes der baade een og to Maaneder før Jul, for nu har man Fryseboksene, der frier Husbonderne for — som i gamle Dage — at guffe sig en Pukkel til i fersk Flæsk og Medisterpølse i et oprivende Opløb af Slagtinger og Grisegilder paa mange Gaarde. Nu slagtes Julegrisen i god Tid, maaske en Dag i November, som da Gysse gaar til Skafottet for at gurgle Livet af sig og ende fifty fifty i Sulebalje og Kølerum. Men der ligger mange Timers Slid mellem Gysses Exterior som en bredrygget, glad Gris, til den i Oliepapir med Mærkesedler fint indpakkede Gysse, ajourført i Køkkenprotokollen, er rejseklar til Boksen.

Efter en Sommer med en Række usædvanlige meteorologiske Indfald kunde det ikke undre nogen, at Novemberdagen opsatte ekstra Lyd- og Lyskulisser af uventet Effekt om Gysses Slagtning. Myten om Asathor og Gudegrisen ikklædtes et Orgie af Dramatik. Det tordnede og lynede fra Sky-Gopler, der sejlede lavt over Gaarden . . . store, sorte, sennepsrandede Væsner med runde blaa Maver og Føletraade af Skylaser vimrende i Rummet, indbyrdes i Kontakt ved sitrende Lyn, som Nervetrækninger i en blodtappet Svinekrop paa en omvendt Balje. Sceneriet var saa paafaldende ulig det, man oplevede som Dreng i kuldegrønne Decembermorgener, naar Naboen slagtede Julegris, og Blodbækken fra den sondrede Strube sivede i Spanden og ved Siden af for at purpurblomstre i Nysne.

ALTI paa Gaarden staar i disse Eftermiddagstimer i Gysses Tegn. Os af Risbrænde hænger i de store Linde, slængt ned mellem Udhusene af Vindstødene. Smaa røde Djævle springer rundt under Bryggekedlen i de knastørre Ris, muntret af Lillepigens i Gummistøvler og stort Forklæde. Sjældent blev vel et Baal fodret med større Forventning end den, der lyste i Ansigtet under de viltre Lokker. Genskåret af Flammerne under Grydens sorte Mave flakker over det ivrige Ansigt. Ingen skulde kunne sige, at Gysses Barbervand ikke boblede rettidigt. Udenfor er Husbond i Færd med at afrunde Forberedelserne til Slagterens Ankomst. Drengen gør en kort Stige klar med skoldhedt Vand og en stiv Kost. Gysse skal ligge æstetisk paa sin Baare. Ogsaa Grisen underkastes en sidste Inspektion. Gaardens Allermindste følger med, med sin Haand fast knuget i Fars. »Det er en god Ryg,« siger Bonden. »Vejede han hundrede Pund mere, blev der for meget Bævreflæsk. Jeg tror, vi faar Glæde af ham.« Et Tordenskrald lægger Lyd over hans Betragtninger. Lyn flakker over Bankerne bag de spindelvævslørede Ruder. Vindstød hvirvler om Gaardens Længer, som om alle tidligere Aars Julegrise foer Gaarden rundt med Snøft og Aandegrynt og Hujen i Telefonledningerne. Fruen i Huset er alle Vegne og ingen Steder. Pigen hoster i Kvalmen fra Pilekvistene. Skoldekarret faar en sidste Spuling, og et Fad med Nedfaldsfrugt beredes til Fedtæbler. Det skulde gerne blive Tørvejr, til Slagteren kommer. Og det bli'r det. Gysse blev forvandlet til Marcipanflæsk i Opholdsvejr.

Slagteren træder Gaardens Grus med Fasthed. Den Mindste er bragt over til Naboen, men Pigen fra Bryggekedlen skutter sig ved Husgavlen, mens Fischer krammer sin Instrumenttaske ud. Det tunge Forklæde smælder som en vaad Fane fra hans Lemmer. Forventningerne nærmer sig Bristepunktet. Drengen blev færdig med Stigen og følger nu Grisekirurgens Bevægelser. — Husmor staar i Bryggersdøren og bedyrer, at hun ikke vil røre rundt i Blodet, for at det ikke skal klumpe, men hun gør det alligevel, da Tiden er moden, for der er ikke andre til det.

Fischer og Husbond henter Delikventen. Man ta'r den med Ro, for Gysse maa ikke forceres frem, og slet ikke med Bank. Det giver stribet Flæsk, hvor Krabasken rammer. Han ledes stilfærdigt med et Puf af et Knæ her og et Klask af en Haand dér, med en Løkke om Snuden. Nu spurter en Hjælper ind paa Gaardspladsen samtidig med, at Gysse er fremmed ved Baljen. Før Grisen kan naa at grynte til to, ligger han

med Bunden i Vejret paa Karret og faar Benene snoret sammen. Slagteren maaler med Blikket og gør en sikker og hurtig Bevægelse med Kniven. Det bobler rødt om Æggen, og uden saa meget som et Protestgrynt ser man Gysse lade Livet sile af sig i en rød, dampende Strøm. Griseslagtninger er ikke nær saa farverige som den Hesteslagtning, Johannes V. Jensen maler i »Kongens Fald«. Ingen Sne satte Gysseblodet, der stænkede ved Siden af Spanden, i koloristisk Relief. Det første Tilløb til Protest skues i hans blege Aasyn, da han i Skoldekarret sjupper mageligt til Rette, rund og død og hvid, ventende paa de kræmmerhusformede Skrabejerns Kratten hen over den nubrede Hud...

RESTEN udvikler sig i et Mylder af fægtende Arme og trippende Ben. Ti Minutter efter laa Gysse paa sin Stigebaare, surret ved Senerne, for at blive vippet op mod Muren til Afkøling. Her foretager Fischer en Række rappe Indgreb i den marmorhvide Bug. De kraftige Arme begraver sig i Indmad. Havde det været en Ko eller Hest, vilde man have set en langt rigere Bugpalet krammet ud. Lidt efter ligger Gyssehovedet i en lille Zinkbalje i en Sjat Vand, med Trynen den Anelse ovenfor som Skatteyderens, naar han lige har betalt sit sidste Kvartal. Mild Rødme farver de store Øren, der breder sig som kraftløse Luffer over en Pøs af Det røde Hav. Men Krøllen paa Halen er gledet ud af sin gordiske Knude, løst i et Snuptag for aldrig at knudes mere. Den eneste Lyd, Julegrisen gav fra sig, indtraf, da man løste Løkken om dens Tryne, og den indstængte Luft sivede ud af hans Lunger i et Øf fra det hinsides, men Fischer overhørte det og lovede at komme og skære Gysse ned først paa Afte-

nen, saa han kunde være klar til sin Kogekones Ankomst næste Morgen.

Nedtagelsen af hans Krop var ikke mindre effektiv end selve Dødsøjeblikkets meteorologiske Dramatik. Drengen stod med Staldlygten. Det varme, gule Lys flakkede over Grisekroppen, mens Slagteren splittede den ad. Bagved Familien, veloplagt og forventningsfuld ved Udsigten til Finker og Medister og mange andre lækre Sager. Blodpølsen var forlængst forberedt med Havregryn og Byggryn rørt op i det varme Fluidum. Drengen knugede i sin ene Haand Griseblæren, hvoraf Drengene for en Menneskealder siden lavede Gubbepotter ved at spænde Blæren over en Potte. Det kunde lave fremragende Spektakel Nytaarsaften. Ogsaa Galdeblæren anvendtes i gamle Dage. Slagteren fortæller, at den hængtes op ved Skorstenen til Tørring og senere Paasmøring paa Hænder og Fødder, der var gaaet Frost i. Et ufejlbarligt Middel. Milten skulde puttes i Vandet til de sorte Pølser. Det hindrede Tarmene i at revne, men nu bruger færre Tarme til Blodpølserne. Mange foretrækker den bagt i Form og finder Tarmbrugen uæstetisk. Ældre Folk svarer, at sorte Pølser paa gammeldavs Manér var saftigere end dem, man faar nu.

— Hvor æ' det dog en dejlig Gris, roser Slagteren og klasker sin ene Haand i Gysse's Skinke. Sikken en Gang Kløsesuppe, vi skal ha', bobler Husband i Mundvand, da Nøglebenet frigøres, mens Slagteren beretter, hvorledes han en Dag kom til Bys og forlangte et Stykke Inderlaar. Pigebarnet bag Disken skar løs og pakkede ind, mens Kunden interesseret saa til. Hun nævnte Prisen, men han svarede, at det var Inderlaar, han havde bedt om. Det er det da virkelig osse, replicerede

den unge Dame. Saa er det saftsusemig flyttet nogle Tommer ned, siden Vorherre anbragte det paa Koen, kom det fra den anden Side af Disken. Om igen, og denne Gang ikke »imiteret« Inderlaar.

KOGEKONEN kom Kl. 7 og fyldte korporligt og humørmæssigt godt i Køkkenet. En djærv Jyde, der i Tidens Løb havde befordret adskillige Julegrise i Sulebalje og Fryseboks med et Haandelag, som kunde faa mangen en Jordemoder til at blegne. Hun er allevegne, siger ikke meget, men gør til Gengæld en Masse.

Det dufter af Fedtævler og Krydderier over hele Huset. Køkkenregionerne flyder med Gysse i alle Versioner: Revlsben og Grisetàer, Flomme, Kæber, Skinker og Lunge, et Virvar af Mad, Travlhed, Duft og Lyd af Spande og sydende Gryder. Spørgsmaal og Svar veksler som Parader i en Duel. En Skinke skal til Røgning, en anden bruges til Steg. »naar vi engang faar Fremmede og ikke har noget i Huset«. Parteringen afpasses efter Familiens Størrelse og Behov. Henkogningskedlen suser. En Luns henlægges til Far's og en anden til Mor's Fødselsdag. »Det Stykke ta'r vi til Jul« ... »Ikke for meget Medisterpølse, den kan ikke holde«. Spegepølse er højere estimeret. Finkekødet hygger sig med Fedtæblerne i den store Jerngryde paa Komfuret. Lillepigens er igen Fyrmester. »Hvor meget tror du, de kan sætte til Livs i Aften?« spørger Husmor. Kogekonens svarer: »Den Klat dér er god.« ... »Jeg vil ogsaa godt have et Stykke til Maren i København, hun plejer at mærke, naar vi slagter.«

— Saa fil lidt af det dér ... Kogekonens er henne i den anden Ende af Bryggerset, før den sidste Hvislen af hendes Ord er døet bort. »Hvor er nu min Kniv henne?« lyder det fra hende. »Her vader vi i Kniven og kan aldrig finde en eneste.« Men da havde hun allerede foretaget fire Snit med den, hun alligevel fandt.

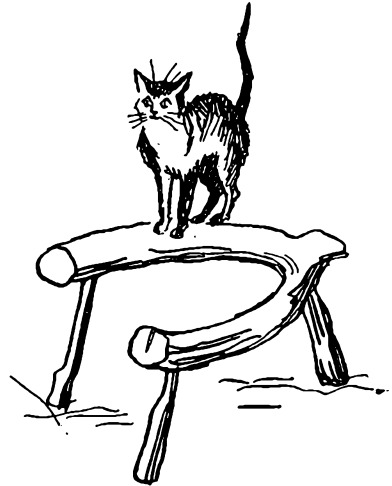
Leverens rødblaå Kløverblade parteres op i tre Portioner, en til Dagens Leverpostej og to til Julens, opbevaret i Fryseboksen.

Ungerne er ved at grine sig fordærvet. Det er lykkes Knægten med en Sikkerhedsnaal at hægte Grisehalen fast i Bagkanten af Gæstens Jakke. Han giver Rollen som intetanende, skønt Ungernes Klukken for længst røbede deres Forehavende. Børnene jubler, hver Gang han vender »Halen« til og tuller rundt som en hyggelig Fanden — uden Hov, for at splittes som Avner i Blæsten, da han simulerer Opdagelsen. Lillesøster hviner hjerteligst, Fyrpigen er væk i et Spjæt, og Knægten hænger oppe i et ærværdigt Pederstrup i Havens fjerneste Hjørne.

»Ta' den Dukke væk fra Komfuret,« kommer det fra Kogekonens, da Mindstepigen igen vover sig frem; »vi katte ha' Dukker sammen med Finkerne.« Atmosfæren er travl og hjertelig med et Stænk af Jul i sig, og dog er Julen saa fjern, saa fjern for en, der bare er tre Aar.

Men den kan faa vældig Fart paa lige med eet og være ovre med et Smæld som en Ballon, der sprak.

DE FYENSKE Finker værdsættes af Fyenboer lige saa højt, som Fedtegrever til Blodpølse akcepteres af Jyder, men Lungen er ingen interesseret i. Kogekonens slænger den fra sig med en Bemærkning

om for meget Arbejde og for lidt Fornøjelse ved den.

Kassen med Flæsket til Fryseboksen afgaar over Middag. Suleflæsket bæres i Kælderen, og Grejet til Pølserne og Leverpostej dynges op paa store Fade. Drengen er blevet rastløs og sulten, Lillepigens synger, mens Fedtævlerne dufter. Bugflæsket smeltes af sammen med Flommen og stivner i en Zinkspand. Man sporer i alt, hvad der sker, en Undertone af Taknemmelighed for Grisen. Slæbet er glemt. Tidligere Tidens Slagtefraads blev afløst af en stille Erkendelse af, at det er rart igen at have Sul i Huset. Gode Venner faar en lille Hilsen med Posten.

Kogekonens kan ikke lide Røgeflæsk. Hun siger det fast og salter indædt, om end med tungere Bevægelser end i den aarle Morgen. »Fyenboen kan li' Røgemad, Jyderne var ikke i min Tid derovre begejstret for det, men foretrak Sul fra Kar, og Røgeflæsk oser gudsjammerligt, naar det steges.« Hun stryger Salpeter paa Skinkerne. Det gør Kødet lyscerødt og lækkert. Alt svøbes i Grovsalt, der skal sætte Lage. »Ellers maa vi hjælpe til med en Pøs Vand. I gamle Dage kogte man Lagen, det gør de mange Steder endnu, men det her er lissaa godt.«

Virkeligt forekom Begivenheden som Juleslagtning, da den antog Form af et Fad dampende Frikadeller og Revlsben, serveret ved levende Lys, mens Hærtog af hedengangne Julegrise fo'r Huset rundt i Stormstødenes Protesthyl ...

Men det tog ingen Notits af.

Ib Paulsen.

Holbergtidens JUL

(Fortsat fra Side 7)

Hus, sætter sig kraftigt til Modværg mod Broderens for hende ganske uventede og urimelige Beslutning: »Men, min kære Bror! hvad vil vore Naboer tænke om os, naar vi ingen Julestue faar i Aar? De vil tænke, at vi er komne af Troen, og se os an som Tyrker og Hedninger.«

For den gamle rørende naive Magelone er Overholdelse af de efter Holbergs Mening forældede danske Juleskikke næsten en Saligheds-sag. Hun indvender overfor sin vantro Broder: »Hvordan gik det ikke Christopher von Bremen, der altid lo, naar hans Kone bragte Helligtrekongerslys ind paa Bordet? Manden var saa frisk som een af os, men ret som han stod og fæstede Selen til Bukserne, saa døde han.« Og »hvorledes gik det ikke Jeremias Tobaksspinder, der ikke saa meget som med en Sødgrød vilde holde Juleaftener fra andre Aftener, og levede som en Hedning hele Julen igennem? Han fik jo paa sin Alderdom stor Hjærtesorg; thi tre af hans Sønner blev en efter anden rejiceret til Attestats!« d. v. s. dumpede til theologisk Embedseksamen.

Da Jeronimus senere pryglær Gaardskarlen Arv, fordi han har udklædt sig som Julebuk, svøbt i et hvidt Lagen med to Horn i Panden, tager Magelone Arv i Forsvar: »Ej, min hjerte Bror, I har Synd af at slaa den stakkels Dreng paa en Helligaften,« og hun spørger som den retsindige Husmoder hun er: »Jeg ved ikke, min hjerte Bror, hvorfor vore Folk ikke maa saa vel have Lystighed som andre, hvorfor skal vi i vores Gaard være mere Udskud end andre Folk i Byen.« Da nu Jeronimus hævder: »Se, om nogen fornemme Folk holder Julestue!« hævder Magelone med Borgerstolthed: »Skal vi følge fornemme Folks Noder, da skal vi ikke traktere Folk uden med Snustobak og Lykønskninger.« Og da saa Jeronimus prøver at indvende: »Julestuer ere og ganske aflagte i Kjøbenhavn«, saa vaagner Æbeltoftpatriotismen i Magelone: »Vil I regne Kjøbenhavn? Jeg har hørt af Skolemesteren, at Troen trykker ikke Folk meget dør. Her er en Karl, som er nylig kommen fra Kjøbenhavn, han har slet ingen Tro: han tror ikke engang, at Dr. Morten (d. v. s. Morten Luther) har forordnet, at man skal æde Gaas Mortensaften, ja han siger, at Jorden er rund som et Æg, hvilket er den arrigste Løgn, som kan være til.«

BRORSON OG JULEN

HOLBERG er slet ikke Modstander af uskyl-dige gamle Juleskikke som Julegrød, Nytaarsløjer og Helligtrekongerslys, han er Modstander af den Usædelighed, som Julestuerne med deres ikke sjælden tøjlesløse Julelege kunne føre

med sig, hvad han ganske tydeligt paaviser i sin Komædie Julestuen. Han siger ogsaa her paa sin kendte drastiske Vis: »Gid jeg havde en Daler for hver Piges Jomfrudom, der er gaaet af Stabelen ved saadanne Lejligheder.« Men Holberg faar Følgeskab af *Pietisterne*, der hævder af religiøse Grunde, at den gammeldags danske Maade at holde Jul paa med Julesul og Juletønde og løssluppen Juleleg, var saa at sige en Vederstyggelighed, en Gudsbespottelse.

Blandt denne religiøse Retnings Talsmænd er Salmedigteren *Hans Adolf Brorson* (1694—1764). Han udgiver i 1732 i Tønder et lille Hæfte »Nogle Julepsalmer«, hvori vi finder saa kendte og folkeelskede danske Julesalmer som »I denne søde Juletid«, »Mit Hjerte altid vankers«, »Den yndigste Rose er funden«, »Her komme, Jesus, dine Smaa« og »Kom Hjerte, tag dit Regnebræt«. Denne lille Samling af Julesalmer indledede Brorson med, hvad man kaldte en rimet Juleprædiken, rettet imod den gammeldags danske, for ham syndige Maade at holde Jul paa:

»Bort Verdens Jule-Glæde
Af hver et Hus' og Sind,
Hver følge nu med Glæde
Til Barnet Jesum ind.
Bort syndig Legestue!
Vi vil i Stalden gaa
I Betlehem at skue
Vor Jesu Hville-Vraa.

Bort Syndens Natte-Veje,
Som man tilforne gik,
Hver hjælpe at udfeje
Den gamle Juleskik.
At danse og at stime
I Verdens syndig Id
Hvor kunde det sig rime
Med Jesus Fødselstid.«

Han slutter med at tilraade sine Tilhængere, om man vil, at samles til en Julestue, hvor ikke Julebukken, men Jesusbarnet er det naturlige Midtpunkt:

Velan, vi os vil samle
I Jesu Christi Navn,
De Unge med de Gamle
Skal løbe ham i Favn.
Han er vor Jule-Gave,
Vor Glæde, Lyst og Liv.
I ham vi og vil have
Vor Jule-Tidsfordriv.

OEHLENSCHLÆGERS JUL

FØLGEN AF PIETISTERNES OG OGSAA HOLBERGS Kritik af den gamle Tids danske Jul med dens Overdaadighed og dens sædelige Udskejelser synes i Virkeligheden at være en lykkelig Forbedring af Skikken, saaledes som det meget smukt fremgaar af Skildringen af Oehlenschlægers Barndomsjul:

»Vi satte i vor Barndom store Tinfade paa Bordet Juleaften og gik ind i den anden Stue, naar vi læste Evangeliet og sang Julesalmer, især den dejligste og bedste Brorsons »I denne søde Juletid« og ogsaa »Den yndigste Rose er funden«. Imidlertid hørte vi Engelen inde i den tillukkede Stue fylde Tallerknerne med Nødder, Æbler og Konfekt. I flere Aar troede vi Børn virkelig, at en dejligvinget Engel kom ned fra Himmelen Juleaften og bragte os Gaverne«. Han skriver i Paris 1807:

*Jeg tænkte mig tilbage
Hen i vor Julestue,
Hvor ej trearmet Stage
Af Sølv, for Pragt at vise,
Men Lyset selv i trænde
Paa Bordet maatte brænde
I Helligtrekongelue,
Mens alle sjunge saa:
»Guds Godhed ville vi prise,
De Store med de Smaa!«*

Og de gamle ublu Julelege er i Oehlenschlägers Barndomstid ligesom i Heibergs Jul blevet fyldte med Anstand og Ynde og sømmelig Livsglæde:

*Og saa er vi Hyrder, saa trykker vor Arm
de søde Hyrdinder til bankende Barm.
Uskyldighed kommer fra Himmelen ned
Og ser paa vor Glæde og frydes derved.*

Julelegene er svundet bort i de fleste danske Slægtsgaardshjem siden Oehlenschlägers og Heibergs Tid, men jeg mindes dog selv fra min Barndom ved Øresund i den gamle Hegnsgaard i Ellekilde, hvor min Æt havde siddet siden 1723, denne ældgamle danske Form for Julemorskab. Men for Julesalmernes Vedkommende har jo Grundtvig og Ingemann frem for nogen arbejdet med til, at »Julesalmerne kunde klinge i Hvermands Hus og Bo«. De allerfleste af os har derfor i den moderne JuletræsJul kunnet opleve en BarndomsJul, der kan særtegnas med Ingemanns Hymne:

*Grenen fra Livets Træ staar grønt
Med Lys som Fugle paa Kviste.
Det Barn, som sig glæder fromt og kønt,
Skal aldrig den Glæde miste!*

Hans Ellekilde.

— Hvordan har du dog kunnet faa Vand i Knæene?
— Ja, ikkesandt — jeg som aldrig drikker Vand! —
men det maa vel være løbet ned, naar jeg børstede
Tænder!! (Storm P.)

MYLIUS ERICHSENS

Julesang

*Glade Jul, dejlige Jul,
grøn er Sommer og Høst er gul.
Julen alene er tindrende hvid,
Jul er Fred efter Aarets Strid.
Julen er Hjerternes Tid.*

*Glade Jul, snevide Jul,
streng for Fattig, for Dyr og Fugl.
Menneske, om du din Jul forstod,
gav du af Evne og Overflod.
Julen er gavmild og god.*

*Glade Jul, gavmilde Jul.
Kind skal rundes, som før var hul,
Sorg skal mildnes og lindres Savn,
Vennerne tyr til hinandens Favn.
Julen er Kærligheds Navn.*

*Store Jul, dejlige Jul,
onde Tanker, de dør i Skjul.
Hævnen dør og den dybe Harm.
Jul er det bedste i Menneskebarm.
Julen gør ædel og varm.*

*Glade Jul, dejlige Jul,
grøn er Sommer og Høst er gul.
Julen har Sneens tindrende Skin,
slanke Graner og barnlige Sind.
Julen — nu ringes den ind . . .*

MYLIUS ERICHSEN

ROBERT BURNS PAA ALSISK

Gendigtet af Digteren, Bibliotekar Martin N. Hansen og illustreret af Tegneren Thormod Kidde.

værdsætter en dejlig Bog, at her er en Julegave af en ganske særlig Kvalitet:

DIGTEREN, Bibliotekar Martin N. Hansen, Odense — ikke at forveksle med Martin A. Hansen — har i disse Dage udsendt et Udvalg af den forgudede Skotte Robert Burns Digte, gendigtet paa Alsisk. Skulde nogen være i Tvivl om, hvem Robert Burns er, kan det blot nævnes, at han af Eftertiden er blevet nævnt som »den største Skotte, der har levet« og er Forfatter til bl. a. »Should auld Acquaintance be forgot«, som ogsaa Jeppe Aakjær har omsat til jydsk Mundart. Udsendelsen paa Nyt Bogforlag, Odense, af denne fine Bog, som Thormod Kidde har illustreret og Andelsbogtrykkeriet i Odense har trykt, er ikke saa lidt af en litterær Begivenhed. Martin N. Hansen har med stor Indlevelsessevne og fint digterisk Sind overført Dialekt til Dialekt, og selve Bogen er en bibliofil Nydelse af betydelig Karat. Burns viste, at Dialektdigting kan blive Verdenseje. Omsat paa Rigssprog vilde for meget gaa tabt af den Esprit og den Farve, der er disse Digtes Særkende. Det har været et Hestearbejde at gengive visse af disse Strofer paa Alsisk. En enkelt Linje maatte eksempelvis omdigtes 100 Gange, andre fik Martin N. Hansen »foræret« af sit musikalske Sind og sin Kærlighed til Burns. Her er en Prøve paa Tekst og Tegninger, nok til at gøre klar for den, der

Ann Katrin

Ah, kom og go med mæ, min sød' Ann Katrin,
 åh, kom og go med mæ, min sød' Ann Katrin!
 Vil do rid' heller kør', for do er jo så fin,
 heller go ved min Sid' her, min sød' Ann Katrin?

Æ bry'r mæ kun lidt om di Grunker, din Far hæ',
 din Slægt og dæ' Rigdom, for æ skal nok klar' mæ,
 men sæj, do vil hå mæ, og keel for mit Værk,
 og kom, om det var i den bareste Særk!

I. P.

Efterårets store litterære begivenhed

DANSKE DIGTERE I DET 20. AARHUNDREDE

FRA JOHS. V. JENSEN TIL DEN UNGE LYRIK

Redigeret af Ernst Frandsen og Niels Kaas Johansen

43 kapitler skrevet af vore førende videnskabsmænd og kritikere

2 bind i kassette kr. 90,00

Indb. i eet bd. med shirtingsryg kr. 98,00

Indb. i rødt vælskb. kr. 115,00

G. E. C. GADS FORLAG

SLÆGTSGAARDSMØDE I NYKØBING F.

Foredrag af foreningens Formand, Gaard-ejer, Civilingeniør H. M. Markersen, og fortrinlig Stemning.

SKAL EN Slægtsgaards Værdi ved Skifte gøres op efter Dagspris, og det hele deles mellem Arvingerne? Dette Spørgsmaal rejste Formanden for Dansk Slægtsgaardsforening, Civilingeniør H. M. Markersen, paa Foreningens Møde 22. Nov. i Nykøbing F., og han svarede:

— Hvis dette var den almindelige Regel, vilde der ikke i Dag være 15.000, maaske 18.000 Slægts-ejendomme af ialt ca. 210.000 Landbrugsejendomme i Danmark. Gennem 1000 Aar har der i vort Land været Tradition for, at den, der fik Gaarden, fik den paa gunstige Vilkaar alt efter de særlige økonomiske Forhold.

Naar en Slægtsgaardsejer derfor spørger om, hvorledes han i sit Testamente skal forholde sig overfor Gaarden, skal der spørges om, paa hvilke Vilkaar han selv overtog Gaarden. Den Begun-

stigelse, han selv fik ved Starten, maa betragtes som en Slægtsarv — noget den nuværende Ejer ikke har erhvervet — og denne Slægtsværdi bør om muligt kunne gaa i Arv til den, som skal have Gaarden.

ISIN BERETNING oplyste Civiling. Markersen endvidere, at Foreningen i Fremtiden kan komme til at staa overfor Spørgsmaal om Slægtsgaardslovgivning af vital Betydning for Ejerne,

og at en Slægtsgaardsejer ved Overdragelse af sin Ejendom til sin Søn har ladet tinglyse en Bestemmelse om, at Gaarden skal bevares som Slægtsejendom, og at Gaarden i dette Spørgsmaal er stillet under Slægtsgaardsforeningens Beskyttelse.

Slægtsgaardsforeningen har i Aar eksisteret i ti Aar og har i Løbet af de ti Aar oprettet et Slægtsgaardsarkiv, der har hjemme paa Det kgl. Bibliotek, og arbejder med Tiden paa at faa skabt et Bondegaardsarkiv, indeholdende Oplysninger om Slægts- og Gaardhistorie for alle danske Gaarde.

Til Bestyrelsen valgtes i Stedet for Ejnar Larsen, Stensgaard, der ikke ønskede at fortsætte, Sognefoged Bom, Havnsø, med Ludv. Hemmingsen som Suppleant, og for Lolland Hans Juul, Højreby, samt Harald Petersen, Vindeby. Til Repræsentantskabet valgtes Gdr. Ludv. Hemmingsen, Marrebæk.

Om Eftermiddagen vistes D. A. G.s meget smukke Slægtsgaardsfilm.

(Efter Lolland-Falsters Folketidende d. 22-11-51.)

Et Epos om den danske Landmand

Fridlev Skrubbeltang

DA STAAR EN NY TIDS BONDE

*Landbrug og Landbokaar
siden 1860'erne*

»Man oplever Bondens Forvandling gennem denne Bog. Han, der før drog Foden saa tungt efter sig, han staar frem som Højskolebonde og Andelsbonde, en helt ny Mand«.

»Landet«.

Kr. 6,50 — indb. kr. 14,50

DET DANSKE FORLAG

København V.

AF LOLLAND-FALSTERS Venstreblads Referat fremgaar, at Formanden i sit Foredrag ogsaa nævnte, at der ved Aarets Begyndelse i Slægtsgaardsforeningen var ca. 3000 Medlemmer med den Tilføjelse, at der findes ca. 15.000 Slægtsgaarde i Danmark, men de fleste Slægtsgaardsejere synes ikke at vide, at Foreningen eksisterer, hvorfor Tiden nu findes inde til Agitation for Tilgang til Foreningen. Det sidste halve Aar er der tegnet 70 nye Medlemmer paa Lolland eller 700 for hele Landet. Paa Lolland-Falster er der nu ialt 280 Medlemmer, men der findes mange flere Slægtsgaarde i denne Landsdel.

Civilingeniør Markersen sluttede saaledes:

— *Har Slægtsgaardsejerne et Særpræg? I Almindelighed Ja! En Slægtsgaard er et Sted, hvor Slægten har sin Rod. De Børn, som udgaar fra en Slægtsgaard, har stadig Tilknytning til Gaarden. Naar der derfor tales om Mangel paa Forstaaelse mellem Land- og Bybefolkning, forstaar en Slægtsgaardsejer ikke dette.*

Af den Grund skal udtales Ønsket om, at Foreningens Virksomhed fremover maa blive til Gavn for danske Slægtsgaardsejere og for hele vort Land...

Anders Nielsens Lommebog

– foretrukket af landmænd i 54 år

Lommebogen, der ikke alene indeholder det uundværlige lommebogstof, men som også bringer en række faglige artikler af største værdi.

Anders Nielsens lommebog kan ingen landmand undvære – den er aktuel, faglig og derfor landmandens daglige rådgiver. Pris kr. 4,50.

Udgivet af **ANDELSUDVALGET**

– fås i **boghandelen**
og i **brugsforeningerne**

DET DANSKE FORLAG

Vestre Boulevard 47 – København V.

FYENS DISCONTO KASSE

ODENSE

Stiftet 1846

DANMARKS ÆLDSTE PRIVATE BANK

ANNONCEPRISER:

1/1 Side.....	100 Kr.	1/2 Side.....	55 Kr.
1/4 Side.....	30 Kr.	1/8 Side.....	20 Kr.
1/16 Side.....	10 Kr.	(dog kun for Skoleannoncer).	

Priserne gælder pr. Gang for Seks-Ganges Annoncering.

For Een-Gangs Annoncering tillægges 10 pCt.

Announcekspedition: Bladets Kontor i København.

Vejen til selvforsyning med linnedvarer...

HJEMMEINDUSTRI - STORINDUSTRI

Arbejdet fra avl og ruskning til den smukke færdige hørvarer skabte den danske bondestands selvforsyning med uforgængelige linnedvarer, der gik i arv fra slægtled til slægtled... i dag sender man den avlede hør til

AKTIESELSKABET

HØRFABRIKEN I TOMMERUP

Kontrakt paa avl

og behandling af dugrødnet straa fra mindre arealer (dog mindst 2 skp. ld.) og urødnet straa fra større arealer kan endnu faas.

Frøbestillingsseddel og dyrkningsvejledning medsendes.

Landbrugsmaskiner

og Reservedele

1/3 **E. BONDO & CO.**

Kongensgade 67

Odense

Telefon 1864 (4 Lin.)

MARGRETHE-TÆPPER

skønne — bløde — mølægte — uforgængelige

100 % dansk

Initiativ-Diplom fra
„Dansk Arbejde“

Knyttet med spec. Naal i ca. 2 cm. dyb Luv med 70—80,000 Løkker pr. Kvadratmeter af Specialgarner fra A.S Det nordiske Kamgarvspinderi, Sønderborg.

Trods fremragende Kvalitet ikke dyrt: 2 x 3 m 990 Kr., 2 ½ x 3 ½ m 1443 Kr., 3 x 4 m 1980 Kr.

Margrethe og Emil Jensen

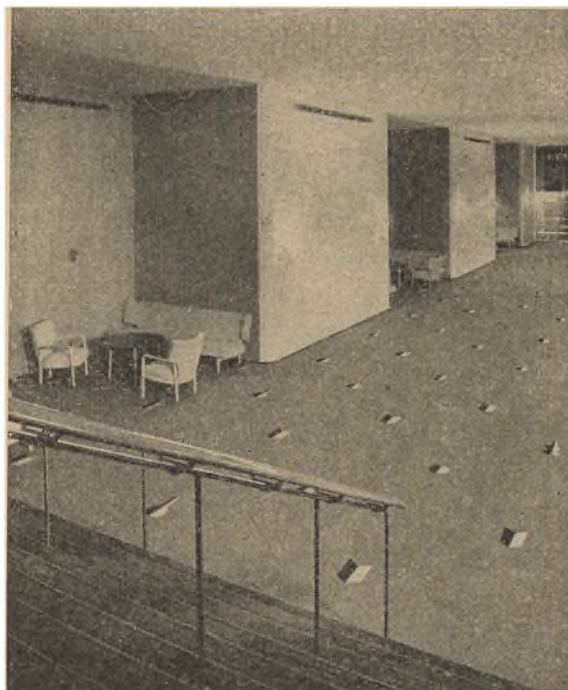
Allegade 61 . Odense . Telefon 536

Eneforh. f. København:

Hjemmenes Møbellager

Gl. Kongevej 27—29 (over Kinopalæet)

Leverancer: Bl. a. Berlingske Tidende, Hillerød Raadhus,
Atlantic Palace m. m. fl.

Tæppe leveret til Radiohusets Kunstnerfoyer

Slægtsgaardsejere!

Sikker Dem. mod Haglskade
gennem

Haglskadeforsikringsselskabet af 1910

Store Torv 5 . Aarhus

Slægtsgaardsejere!

Tegn Deres Forsikring
mod Stormskade i

Dansk Forsikringsforening mod Stormskade

Store Torv 5 . Aarhus

Østifternes Land-Hypothekforening

Gyldenløvesgade 3

KØBENHAVN V

yder uopsigelige 2. Prioritetslaan i Landejendomme
og Beboelsesejendomme paa Landet i Østifterne